

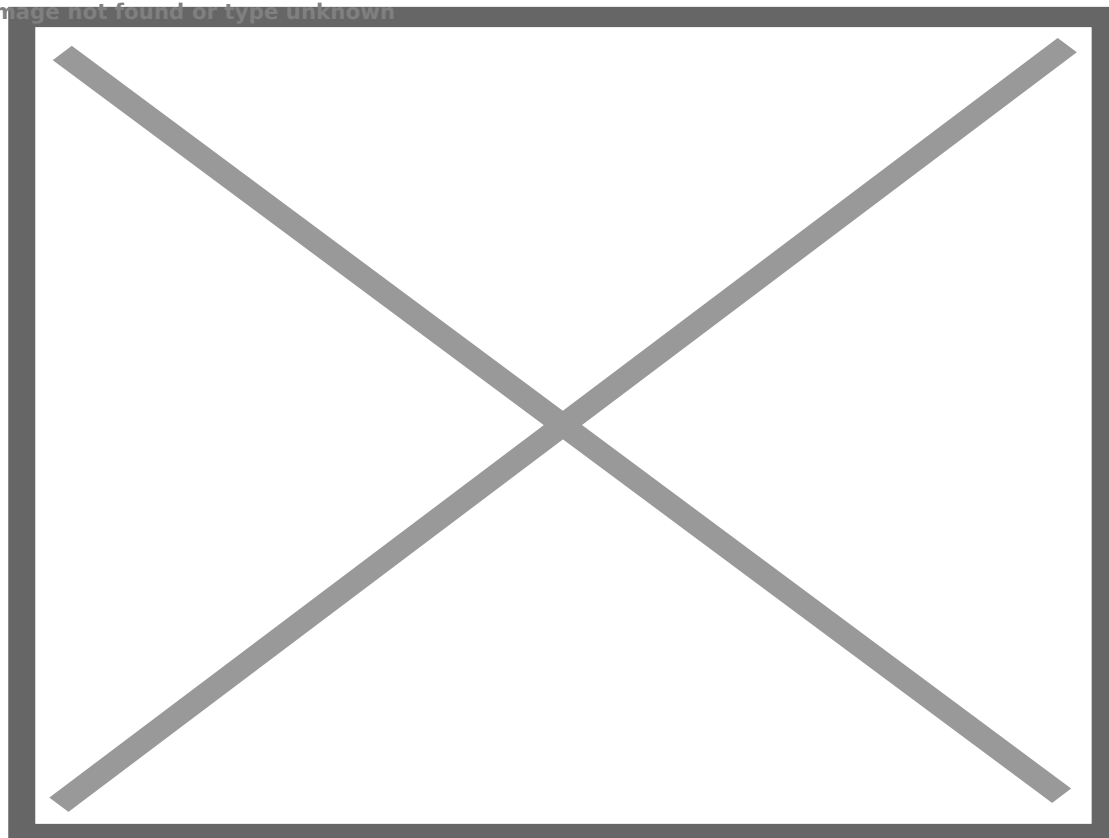
Báo chí nhân văn trên nền tảng đạo đức và pháp luật

23:49 18/01/2017

Tác giả: Admin

Ngày 18/1/2017, tại Hà Nội, Ban Tuyên giáo Trung ương, Bộ Thông tin và Truyền thông, Hội Nhà báo Việt Nam tổ chức Hội nghị Báo chí toàn quốc, tổng kết công tác năm 2016 và triển khai nhiệm vụ năm 2017.

Image not found or type unknown

Đồng chí Võ Văn Thường phát biểu kết luận tại hội nghị. Ảnh: PV

Dự hội nghị có Đồng chí Võ Văn Thường, Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng Ban Tuyên giáo Trung ương, Phó Thủ tướng Vũ Đức Đam cùng lãnh đạo các cơ quan ở Trung ương và địa phương. Tạp chí Người Làm Báo xin trân trọng giới thiệu bài phát biểu của đồng chí Hồ Quang Lợi, Phó Chủ tịch Thường trực Hội Nhà báo Việt Nam về nghề báo và nhà báo, các nội dung quy định đạo đức người làm báo trong thời kỳ hiện nay.

“Nhà báo” là một danh xưng nghề nghiệp đáng trân trọng, là sự trao truyền thiêng liêng và quý giá. Trải qua chặng đường lịch sử gần 92 năm, chúng ta tự hào có một nền báo chí cách mạng, chính trực, nhân văn, được xây đắp nên bởi những người làm nghề chính trực, đầy trách nhiệm và

tin thần cống hiến. Họ hằng ngày, hằng giờ âm thầm dán thân với nghề, vì đất nước, vì nhân dân, vì lẽ phải trên đời, góp phần xây dựng một nền báo chí vì con người và tôn trọng con người. Trong công cuộc đổi mới, đội ngũ nhà báo Việt Nam đã thường xuyên tự đổi mới, tự chỉnh đốn, nêu cao tinh thần trách nhiệm xã hội và nghĩa vụ công dân, đạo đức báo chí cách mạng, không ngừng lớn mạnh và đã có những đóng góp xứng đáng vào công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Một nền báo chí nhân văn, tích cực, lành mạnh sẽ có sức mạnh để bảo vệ những giá trị tốt đẹp trong cuộc sống, bảo vệ lợi ích tối cao của đất nước, quyền lợi thiết thân của người dân. Luật pháp thì bắt buộc, còn quy định đạo đức nghề nghiệp thì có sự ràng buộc về uy tín, đạo đức, tinh thần. Đạo đức và luật pháp không tách rời nhau. Tuân thủ đạo đức nghề nghiệp cũng chính là góp phần xây dựng đạo đức xã hội. Những ngọn bút thiếu đạo đức thì không thể góp phần xây đắp nền tảng đạo đức, tinh thần của xã hội. Quy định đạo đức nghề nghiệp báo chí năm 2005 được Đại hội Hội Nhà báo Việt Nam khóa VIII ban hành đã gần 12 năm. Đến nay, tình hình đất nước, đời sống xã hội, đời sống báo chí đã có nhiều thay đổi. Hiến pháp 2013, Luật Báo chí 2016 cũng đã có nhiều bổ sung, chỉnh sửa so với trước.

Đặc biệt, khi mạng xã hội phát triển với tốc lực lớn, công nghệ truyền thông đang tạo ra những cơ hội cùng với những thách thức vô cùng gay gắt đối với báo chí, thì thực trạng vi phạm đạo đức báo chí, xa rời chuẩn mực truyền thống ngày càng đáng lo ngại... Tất cả những điều đó đòi hỏi chúng ta phải điều chỉnh và bổ sung các quy định đạo đức báo chí để phù hợp với pháp luật hiện hành, phù hợp với sự biến đổi xã hội, tạo ra định ước nghề nghiệp cao hơn, hiệu lực hơn.

Không thể chối bỏ một thực tế là những năm gần đây, trước những thách thức thời cuộc, có một bộ phận người làm báo đã vi phạm những chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp, tha hóa với nhiều biểu hiện, mức độ khác nhau. Đó là: Hiện tượng nhà báo thiếu trách nhiệm, không kiểm chứng dẫn đến thông tin sai sự thật, thiếu khách quan, thổi phồng hoặc bóp méo sự thật; Thương mại hoá báo chí bằng việc đưa tin bài, hình ảnh giật gân, câu khách, kích động, kích dục, thiếu văn hoá, thiếu tính thẩm mỹ, thiếu nhân văn và phản giáo dục; Tình trạng nhà báo lạm quyền, cửa quyền, lợi dụng vị trí và công việc của mình để vụ lợi...

Những con số về cơ quan báo chí, nhà báo vi phạm bị xử phạt, bị xử lý kỷ luật và truất quyền hành nghề trong báo cáo tổng kết hoạt động báo chí mà hội nghị vừa được nghe đã cho thấy rõ thêm rằng vấn đề đạo đức người làm báo đã đến mức báo động. Có những hiện tượng hoặc là do vô tình, non kém năng lực tác nghiệp, nhưng cũng có hiện tượng cố ý vi phạm đạo đức nghề nghiệp, làm mai một hình ảnh của người làm báo, dẫn đến công chúng mất niềm tin vào báo chí.

Trong những hành vi không chuẩn mực, có hành vi vừa vi phạm đạo đức vừa vi phạm cả pháp luật. Có nơi, hầu như các hoạt động của tòa soạn đều phục vụ cho mục đích gia tăng lượng độc giả, câu view bằng mọi giá: rút tít giật gân, li kỳ, “sốc, sến, sex”, chăm chăm vào chuyện “tiền, tình, tù, tội”, moi móc chuyện đời tư, miêu tả tỉ mỉ, rùng rợn chuyện vụ án, tìm mọi chiêu thức để làm “nóng” sự việc... Những kiểu tin, bài như vậy tạo cho công chúng cảm giác bức bối, làm ô nhiễm môi trường tinh thần, văn hóa xã hội và ngôn ngữ tiếng Việt.

Trầm trọng nhất chính là vi phạm tính chân thực của báo chí. Giá trị cốt lõi của đạo đức nghề nghiệp báo chí là tính trung thực. Chân thực không có nghĩa là miêu tả tỉ mỉ, đưa hết mọi chuyện lên mặt báo mà là phải chỉ ra đúng bản chất sự việc bằng sự khách quan, công tâm... Thế nhưng, có hiện tượng đánh tráo khái niệm, làm sai bản chất, có hiện tượng xuyên tạc, bịa đặt, vu khống, bôi nhọ danh dự và nhân phẩm của cá nhân, tổ chức...

Những hiện tượng báo chí tiêu cực đó đang góp phần làm lung lay giá trị tinh thần, giá trị đạo đức, sụt lở niềm tin xã hội. Bản thân báo chí đã và đang chịu những thách thức lớn trước sự lấn lướt của mạng xã hội, thì lại còn bị mất niềm tin bởi những trang báo thiếu trung thực khiến độc giả tự đi tìm kiếm thông tin trong biển thông tin xô bồ, hỗn tạp. Đó là điều rất nguy hại.

Một số nhà báo ảo tưởng về nghề nghiệp, lợi dụng nghề để vụ lợi, “đánh hội đồng”, dọa dẫm, ép doanh nghiệp, để kẻ xấu lợi dụng... Khi người làm báo không được rèn luyện, tu dưỡng trong môi trường nghề nghiệp chuẩn mực thì dẫn đến năng lực thẩm định, nhìn nhận vấn đề cũng kém cỏi, dễ thỏa hiệp, phán xét hồ đồ, thiếu phẩm chất dấn thân,... dễ dẫn đến sai phạm từ nhỏ tới mức nghiêm trọng.

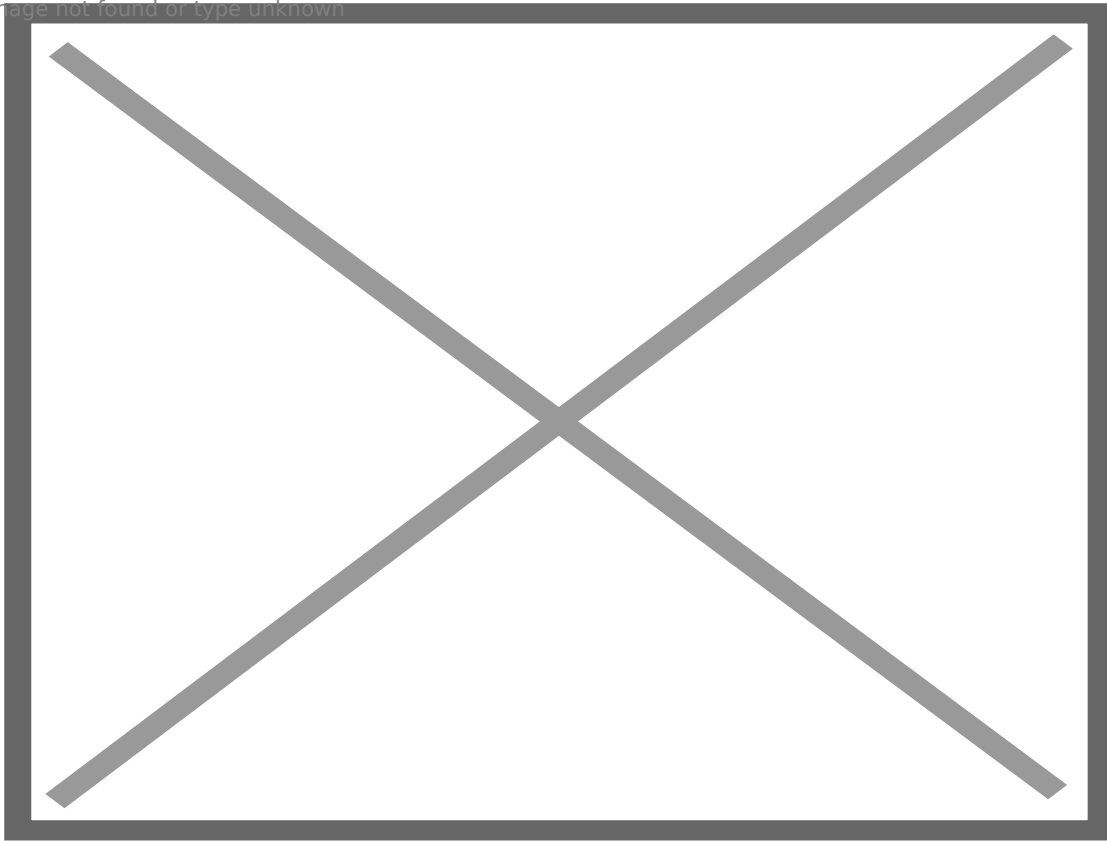
Điều cần nói thêm là không ít người vi phạm đạo đức nghề nghiệp, vi phạm pháp luật khi hoạt động báo chí lại chưa phải là nhà báo được cấp thẻ, chưa phải là hội viên Hội nhà báo nên khi xảy ra vụ việc, cơ quan báo chí chỉ chấm dứt hợp đồng lao động là coi như đã “hết trách nhiệm”. Cái gốc vấn đề chính là chất lượng khâu đào tạo, bồi dưỡng, tuyển dụng, sử dụng và quản lý những người làm báo ở một số nơi chưa được tốt.

Với chức năng nhiệm vụ của mình, Hội Nhà báo Việt Nam luôn quan tâm bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của hội viên, trong đó cơ bản nhất là quyền hành nghề đúng pháp luật, coi đó là một trọng những nhiệm vụ quan trọng và cấp thiết nhất. Ngay sau khi xảy ra các vụ việc nhà báo bị cản trở, bị đe dọa, hành hung khi tác nghiệp, Thường trực Hội đã nhanh chóng vào cuộc, yêu cầu các cơ quan chức năng và các cấp có trách nhiệm khẩn trương xác minh, làm rõ bản chất, yêu cầu xử lý nghiêm minh nếu có sai phạm.

Khi xảy ra vụ nhà báo Nguyễn Ngọc Quang, Phó ban Thời sự Đài PT-TH Thái Nguyên bị truy sát khi đang lái xe, HNB Thái Nguyên và Trung ương Hội nhà báo Việt Nam đã lên tiếng kịp thời và theo sát vụ việc đến cùng, kết quả kẻ hành hung nhà báo đã phải ra hầu tòa. Đây là lần đầu tiên trong nhiều năm qua, kẻ hành hung nhà báo bị đưa ra xét xử và phải thi hành án phạt tù. Bên cạnh đó, Hội Nhà báo Việt Nam cũng kịp thời bày tỏ thái độ, chính kiến bảo vệ danh dự của giới báo chí trước những lời lẽ xúc phạm những người làm báo, gây bất bình sâu sắc trong giới báo chí và dư luận xã hội.

Đồng thời, thời gian vừa qua, trong đợt đổi thẻ hội viên, Hội nhà báo Việt Nam đã tiến hành rà soát, sàng lọc đội ngũ, đưa những người không đủ tiêu chuẩn theo Điều lệ hiện hành ra khỏi tổ chức Hội; xem xét khai trừ những hội viên vi phạm pháp luật, vi phạm đạo đức nghề nghiệp. Năm 2016, Hội Nhà báo Việt Nam đã xem xét 42 vụ việc. Trong đó có 4 trường hợp liên quan đến bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của hội viên; 22 trường hợp vi phạm đạo đức nghề nghiệp, phổ biến là do thông tin trên báo chí không chính xác.

Image not found or type unknown

Phó Thủ tướng Chính phủ Vũ Đức Đam phát biểu tại hội nghị. Ảnh: PV

Một sự kiện có ý nghĩa sâu sắc trong đời sống báo chí là ngày 15/12/2016, Hội nghị lần thứ 5 Ban Chấp hành Hội Nhà báo Việt Nam khóa X đã thông qua và Chủ tịch Hội Nhà báo Việt Nam đã ký Quyết định ban hành 10 điều Quy định đạo đức nghề nghiệp người làm báo Việt Nam, bắt đầu có hiệu lực từ 1-1-2017 cùng với Luật báo chí 2016. Đây là kết quả tốt đẹp của một đợt thảo luận đóng góp ý kiến sôi nổi từ các cấp hội, đồng thời có sự tham gia của các chuyên gia, các nhà khoa học, các nhà báo lão thành trong cả nước.

Ngay sau khi được ban hành, 10 điều Quy định đạo đức nghề nghiệp người làm báo Việt Nam đã có sức lan tỏa nhanh chóng, được giới báo chí và dư luận xã hội hoan nghênh, đánh giá cao và cho rằng những nội dung mới được điều chỉnh, bổ sung là cần thiết, đúng đắn và kịp thời. Sắp tới, Hội nhà báo Việt Nam sẽ tổ chức một đợt sinh hoạt chính trị- nghề nghiệp sâu rộng trong toàn bộ các cấp hội và giới báo chí để học tập quán triệt, để từng hội viên thấm nhuần sâu sắc và tự giác thực hiện 10 điều Quy định đạo đức nghề nghiệp người làm báo Việt Nam.

Đồng thời thiết thực thực hiện Nghị quyết TW 4 (Khóa XII) của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về *Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng, ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến, tự chuyển hóa” trong nội bộ*, Đảng đoàn, Ban Thường vụ Hội Nhà báo Việt Nam đã ban hành Chương trình hành động trong đó yêu cầu các cấp Hội Nhà báo, cơ

quan báo chí, phóng viên, hội viên Hội Nhà báo Việt Nam thực hiện thật tốt 5 nội dung sau:

1- Các cơ quan báo chí, các cấp Hội Nhà báo Việt Nam tổ chức cho toàn thể phóng viên, hội viên học tập 10 điều Quy định đạo đức nghề nghiệp người làm báo Việt Nam, đồng thời tiếp tục quán triệt, triển khai thực hiện Luật Báo chí 2016, Nghị quyết Hội nghị lần thứ 4 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (Khóa XII). Chú trọng phân tích, thảo luận những điểm mới, những nội dung thường gặp trong tác nghiệp.

2- Từng cơ quan báo chí, từng tổ chức Hội trên cơ sở chức năng nhiệm vụ, tôn chỉ mục đích của mình, tiếp tục xây dựng và thực hiện nội quy, quy chế, quy ước riêng nhằm thực hiện hiệu quả 10 quy định đạo đức nghề nghiệp người làm báo.

3- Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, nhất là phong cách báo chí Hồ Chí Minh.

4- Kiện toàn hệ thống kiểm tra của Hội, tập huấn nghiệp vụ kiểm tra để hướng dẫn, ngăn chặn và xử lý sai phạm kịp thời, nghiêm túc và chính xác. Hội nhà báo Việt Nam đề nghị tăng cường cơ chế phối hợp chặt chẽ hơn nữa giữa ba cơ quan Ban Tuyên giáo Trung ương- Bộ TTTT- Hội nhà báo Việt Nam trong việc khen thưởng, xử lý sai phạm của nhà báo - hội viên.

5- Đẩy mạnh công tác thông tin tuyên truyền, đề cao Đạo đức nghề nghiệp người làm báo Việt Nam.

Cho dù dưới định chế của pháp luật hay quy định về đạo đức thì báo chí vừa phải nâng cao tính chiến đấu vừa phải nêu cao tính nhân văn, hướng về con người và tôn trọng con người. Nhìn rộng ra, thế giới hiện đại đang rối bời và mệt mỏi, nhân loại không cần những người thành công bằng mọi giá, bằng cách sẵn sàng làm tổn hại lợi ích chung, làm tổn thương người khác. Xã hội đang cần những con người có thể xoa dịu những nỗi đau, an ủi và hàn gắn những vết thương...

Báo chí đang đứng trước những thử thách gay gắt. Có những điều pháp luật không cấm nhưng đạo đức thì không cho phép. Kiến thức, thông tin ở trong đầu, và đạo đức phải ở trong tim mỗi người cầm bút thì mới có thể làm cho báo chí trở nên hữu ích, lan tỏa những điều tốt đẹp trong xã hội. Có như vậy, mới xây dựng được một nền báo chí nhân văn và hướng thiện, vì con người và tôn trọng con người. Giữ gìn phẩm giá, lòng tự trọng nghề nghiệp là một thử thách mà những người làm báo cần kiên tâm như một nguyên tắc tối thượng.

Trong “con bão” của thời đại số hóa, báo chí có thể tạo ra sự khác biệt bằng lối đi khác biệt, thông

thái và độc đáo. Báo chí trí tuệ, báo chí chân chính vẫn luôn có cơ hội và sức hấp dẫn. Độc giả, khán giả, thính giả đã và đang phân tâm vì thông tin hỗn loạn, xô bồ; vì thế nhu cầu thông tin trí tuệ, thấu hiểu, xây dựng, vượt lên thông tin xô bồ, hỗn tạp vẫn là nhu cầu cơ bản... Nhiều nhà báo, cơ quan báo chí của chúng ta vẫn kiên định với hướng đi này với niềm tin rằng công chúng sẽ không quay lưng.

Mỗi người làm báo, mỗi cơ quan báo chí đều có cách làm riêng của mình để phụng sự và để tồn tại, vượt qua những thách thức trong kỷ nguyên số, trong áp lực tự quản, tự chủ về tài chính... Nhưng những nguyên tắc cơ bản, những giá trị phổ quát, trong đó có giá trị đạo đức nghề nghiệp và luật pháp phải luôn được tuân thủ, thực hiện nghiêm túc.

Một nền báo chí nhân văn là nền báo chí dựa vững chắc trên nền tảng pháp luật và đạo đức. Thời cuộc càng biến động, xã hội hiện đại càng chịu nhiều áp lực, va đập của nhiều xu hướng, hiện tượng trong thời đại thông tin kỹ thuật số thì tính nhân văn của báo chí càng phải được đề cao. Đó là lúc báo chí vừa phục vụ công cuộc phát triển đất nước vừa bảo vệ bình yên xã hội, bình yên dưới những nếp nhà, bình yên trong lòng người.

Nhà báo Hồ Quang Lợi

Phó Chủ tịch Thường trực Hội Nhà báo Việt Nam

Link bài viết: <https://nguoilambao.vn/bao-chi-nhan-van-tren-nen-tang-dao-duc-va-phap-luat>